

STANOWISKO GMIN I POWIATÓW Z WOJEWÓDZTW WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO I PODLASKIEGO DOTYCZĄCE OBYWATELSKIEGO PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. W ZAKRESIE TWORZENIA I ZMIANY GRANIC PARKÓW NARODOWYCH ORAZ SPOSOBU ODWOŁYWANIA DYREKTORÓW TYCHŻE PARKÓW.

Sygnatariusze stanowiska wnoszą o odrzucenie obywatelskiego projektu zmiany ustawy o ochronie przyrody w wersji przedstawionej w druku sejmowym Nr 23. Rozumiejąc potrzeby podnoszenia standardów ochrony przyrody uważamy, iż wyłączenie samorządów, których zadaniem jest reprezentowanie szeroko rozumianych interesów i potrzeb lokalnych społeczności, z procesu uzgadniania, jest dążeniem do arbitralnego rozstrzygnięcia problemu. Należy zaznaczyć, że konieczne jest odróżnienie niesłusznie przypisywanej samorządom lokalnym negatywnej postawy wobec przyrody i środowiska naturalnego do obrony nadanego im konstytucyjnie prawa do reprezentowania spraw lokalnej społeczności i zarządzania terytorium gmin czy powiatu.

Proponowana zmiana przepisów ustawy jest niemożliwa do przyjęcia z wielu różnych powodów, które przedstawiamy poniżej oraz w załączonym do stanowiska uzasadnieniu:

1. Obecnie obowiązujące przepisy ustawy, dające samorządom możliwość uzgadniania utworzenia parku narodowego nie pozostają w sprzeczności ani z Konstytucją RP, ani z Europejską Kartą Samorządu Terytorialnego, są wręcz odpowiedzią na zapisy w nich zawarte (np. art. 16 i 87 Konstytucji, zapisy wszystkich punktów artykułu 4 Europejskiej Karty ST).
2. Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami formą, w której dokonywane jest uzgodnienie, jest uchwała organów uchwałodawczych jednostek samorządu terytorialnego, w granicach administracyjnych, w których zlokalizowany jest park narodowy. Uchwała taka podjęta w sprawach z zakresu administracji publicznej, może stanowić przedmiot zaskarżenia do sądów administracyjnych, w związku z tym uznawanie prawa do uzgodnień jako sarmackiego liberum veto mija się ze stanem faktycznym i jest daleko posuniętą demagogią.
3. Stoimy na stanowisku, że przedłożony projekt ustawy narusza art. 118 Konstytucji ponieważ nie przedstawia skutków finansowych wykonania przygotowanej ustawy. Należy zauważyć, że o ile sama zmiana zapisów art. 10 ustawy takich skutków bezpośrednio nie wywołuje, to powoływanie, czy powiększanie parków oraz późniejsze ich funkcjonowanie, to potężne nakłady z budżetu państwa, a także poważne uszczuplenie budżetów lokalnych samorządów, czego dowodzą różnego rodzaju analizy, o których w uzasadnieniu.
4. W świetle obowiązującej ustawy o ochronie przyrody oraz jej przepisów wykonawczych możliwość uzgadniania tworzenia bądź zmiany granic parku narodowego stanowi w zasadzie jedyną płaszczyznę wpływu na dalsze funkcjonowanie terenów objętych tą formą ochrony.

5. Należy nadmienić, że w żaden sposób obowiązująca ustawa nie hamuje realizacji różnorodnych dokumentów strategicznych kraju takich jak np. „Polityka ekologiczna państwa w latach 2009–2012 z perspektywą do roku 2016”, „II polityka ekologiczna państwa”, „Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju. Polska 2025 czy „Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań na lata 2007–2013”. Poszerzenie obszarów chronionych jest jednym z wielu dziesiątek zadań opisanych w niniejszych dokumentach.

Postulujemy o rozszerzenie zakresu prac legislacyjnych nad zmianą Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. o następujące aspekty:

- Określenie w ustawie szczegółowych procedur tworzenia i powiększania parków narodowych zapewniających pełną partycypację społeczną w procesie decyzyjnym przy uwzględnieniu szczególnych praw wspólnot samorządowych wynikających z Konstytucji RP, ustaw samorządowych i Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego.
- Zapewnienie realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju w trakcie procedur tworzenia i funkcjonowania parków narodowych.
- Zapewnienie obiektywnej oceny skutków społeczno-ekonomicznych utworzenia lub powiększenia parku narodowego i zasad rekompensowania ewentualnych strat społecznych. Dobrym rozwiązaniem tego problemu byłoby wprowadzenie do systemu finansów samorządowych subwencji ekologicznej proporcjonalnej do powierzchni objętej różnymi formami ochrony przyrody.
- Weryfikację zapisów art. 15 Ustawy prowadzącą do liberalizacji zakazów obowiązujących w parkach narodowych oraz stworzenie możliwości bardziej elastycznego stosowania ograniczeń w drodze porozumienia między dyrektorem parku narodowego a lokalnym samorządem.
- Rozszerzenie zawartości rozporządzenia rady ministrów dot. tworzenia lub powiększania parku o określenie ograniczeń, które będą obowiązywały w tworzonym parku narodowym, zasad gospodarki przestrzennej oraz obowiązek przedstawienia jako załącznika założeń do planu ochrony parku.
- zapewnienie obligatoryjnego udziału przedstawicieli samorządów w radach naukowo-społecznych parku.

Wyrażamy gotowość do włączenia się przedstawicieli samorządów do prac nad projektem zmian w ustawie uwzględniających wyżej wymienione postulaty. Biorąc pod uwagę doświadczenia innych państw uważamy, że tego typu zmiany mogłyby znacznie zmniejszyć przyczyny konfliktów na terenach parkowych, bez uszczerbku dla lokalnej przyrody.

Podsumowując, w wielu oficjalnych dokumentach UE możemy znaleźć zapisy o tym, że priorytetami jakimi w praktyce powinny się kierować państwa członkowskie jest wzrost jakości życia mieszkańców, ich rozwój i zapewnienie bezpieczeństwa. Dodatkowo dla zapóźnionych cywilizacyjnie regionów priorytetem jest dołączenie do rozwiniętych obszarów UE, stąd tak liczne unijne środki na tzw. ścianę wschodnią. Ochrona przyrody i bioróżnorodności mieści się w polityce podwyższania jakości życia i rozwoju cywilizacyjnego mieszkańców, a nie jest jakimś oderwanym od całości bytem prawnym, który w opisywanym przypadku pomysłodawcy zmian ustawy chcą stworzyć. Współczesna polityka ekologiczna powinna wychodzić z kompromisowymi i innowacyjnymi propozycjami łączenia aspiracji społecznych z dobrem przyrody, powinna przywracać ekologię ludziom nie zaś ograniczać się do arbitralnych rozwiązań proponowanych przez wąskie i często hermetyczne grono osób.